

2.2. Przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych i organizator turystyki

Działalność organizatora turystyki lub przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych jest specyficznym rodzajem działalności, która wymaga spełnienia szeregu warunków, zarówno przed rozpoczęciem świadczenia tego rodzaju usług, jak również podczas późniejszego wykonywania działalności. Na wstępie należy przytoczyć najważniejsze definicje z tego zakresu, określone w ustawie o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych⁵⁰²:

1. Przedsiębiorca turystyczny to organizator turystyki, przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych, agent turystyczny lub dostawca usług turystycznych, będący przedsiębiorcą w rozumieniu art. 43¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny albo prowadzący działalność odpłatną.
2. Organizator turystyki to przedsiębiorca turystyczny, który tworzy i sprzedaje lub oferuje do sprzedaży imprezy turystyczne, bezpośrednio lub za pośrednictwem innego przedsiębiorcy turystycznego lub razem z innym przedsiębiorcą turystycznym, lub też przedsiębiorca turystyczny, który przekazuje dane podróжного innemu przedsiębiorcy turystycznemu zgodnie z zasadami określonymi w ustawie (art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. e).
3. Przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych to przedsiębiorca oferujący do sprzedaży powiązane usługi turystyczne, tj. niestanowiące imprezy turystycznej połączenie co najmniej dwóch różnych rodzajów usług turystycznych nabytych na potrzeby tej samej podróży lub wakacji, objęte odrębnymi umowami z dostawcami poszczególnych usług turystycznych, spełniające warunki, które zostały określone w ustawie (art. 6 ust. 1).

Definicje imprezy turystycznej oraz powiązanych usług turystycznych opisano w części podręcznika poświęconej prawu imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych.

Warunki wykonywania działalności w zakresie organizowania imprez turystycznych i ułatwiania nabywania powiązanych usług turystycznych są niemal tożsame, jeśli chodzi o rozpoczęcie prowadzenia działalności, dlatego też w dalszej części podręcznika będą one omawiane łącznie.

⁵⁰² Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2139).

2. Procedury związane z prowadzeniem działalności przedsiębiorcy turystycznego

Obecnie większość podmiotów funkcjonujących na rynku turystycznym wykonuje działalność jako organizator turystyki. Strukturę rodzajów działalności przedstawia poniższy wykres.

Struktura rodzajów działalności wykonywanych przez podmioty funkcjonujące na rynku turystycznym

Ryc. 28. Struktura działalności na rynku turystycznym

Procedury związane z rozpoczęciem wykonywania działalności organizatora turystyki lub przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych

Na wstępie należy wskazać, że wykonywanie działalności w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz ułatwiania nabywania powiązanych usług turystycznych wymaga uzyskania wpisu do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych. Organem właściwym do prowadzenia takiego rejestru jest marszałek województwa właściwy ze względu na:

- siedzibę przedsiębiorcy turystycznego,
- adres zamieszkania przedsiębiorcy turystycznego będącego osobą fizyczną,
- siedzibę oddziału w przypadku przedsiębiorcy zagranicznego, który utworzył taki oddział na terytorium Polski.

W przypadku przedsiębiorcy turystycznego nieposiadającego siedziby ani oddziału na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organem właściwym do prowadzenia rejestru jest wybrany przez niego marszałek województwa.

W celu uzyskania wpisu do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych należy złożyć wniosek do właściwego marszałka województwa. We wniosku wskazuje się podstawowe dane, takie jak: nazwę, NIP, adres. Ponadto należy wskazać rodzaj działalności (organizator turystyki/przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych, przy czym można wybrać jeden z tych rodzajów albo obydwu) oraz zakres terytorialny wykonywanej działalności. Zakres ten jest określony w oparciu o podział terytorialny przyjęty w aktach prawnych określających wysokość wymaganego zabezpieczenia finansowego na wypadek niewypłacalności. Przedstawiono go w tabeli poniżej.

Organizowanie imprez turystycznych	Ułatwianie nabywania powiązanych usług turystycznych
1) państwa europejskie i pozaeuropejskie z transportem lotniczym czarterowym, z wyłączeniem pkt 6	1) państwa pozaeuropejskie, jeżeli jest realizowany transport
2) państwa pozaeuropejskie z innym środkiem transportu niż transport lotniczy czarterowy	2) państwa pozaeuropejskie, jeżeli nie jest realizowany transport
3) państwa pozaeuropejskie, jeżeli nie jest realizowany transport	3) państwa europejskie, jeżeli jest realizowany transport, z wyłączeniem pkt 5
4) państwa europejskie z innym środkiem transportu niż transport lotniczy czarterowy, z wyłączeniem pkt 6	4) państwa europejskie, jeżeli nie jest realizowany transport, z wyłączeniem pkt 6
5) państwa europejskie, jeżeli nie jest realizowany transport, z wyłączeniem pkt 7	5) Polska i państwa mające lądową granicę z Polską, w tym obwód kaliningradzki, jeżeli jest realizowany transport
6) Polska i państwa mające lądową granicę z Polską, w tym obwód kaliningradzki, jeżeli jest realizowany transport	6) Polska i państwa mające lądową granicę z Polską, w tym obwód kaliningradzki, jeżeli nie jest realizowany transport
7) Polska i państwa mające lądową granicę z Polską, w tym obwód kaliningradzki, jeżeli nie jest realizowany transport	

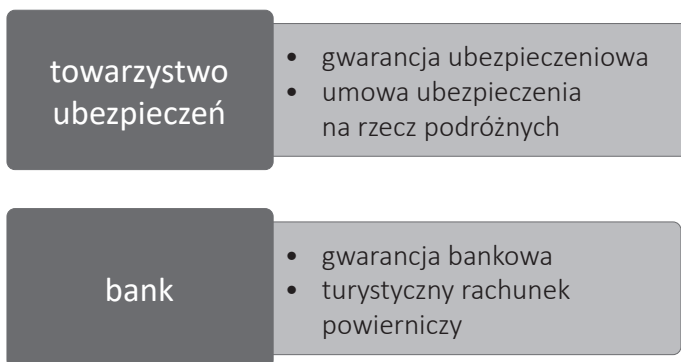
Ryc. 29. Podział zakresu terytorialnego

2. Procedury związane z prowadzeniem działalności przedsiębiorcy turystycznego

Wraz z wnioskiem przedsiębiorca turystyczny jest też zobowiązany złożyć oświadczenie o znajomości i spełnieniu warunków wykonywania działalności w zakresie organizowania imprez turystycznych lub ułatwiania nabywania powiązanych usług turystycznych określonych w ustawie.

Składając wniosek o wpis do rejestru, należy złożyć również dokument potwierdzający posiadanie zabezpieczenia finansowego na wypadek niewypłacalności. Ze względu na to, że działalność organizatora turystyki i przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych jest szczególną działalnością związaną z wysyłaniem podróżnych za granicę, nie rzadko w odległe zakątki świata, a także z pobieraniem wpłat na poczet tych wyjazdów, często z dużym wyprzedzeniem, skutki niewypłacalności takiego przedsiębiorcy mogą być dotkliwe dla jego klientów. Stąd wymóg posiadania specjalnego zabezpieczenia na taką sytuację. Zabezpieczenie to może mieć postać:

- gwarancji bankowej,
- gwarancji ubezpieczeniowej,
- umowy ubezpieczenia na rzecz podróżnych,
- umowy o turystyczny rachunek powierniczy.

Ryc. 30. Podmioty udzielające zabezpieczenia finansowego

Wysokość zabezpieczenia w postaci gwarancji lub umowy ubezpieczenia na rzecz podróżnych jest uzależniona od rodzaju działalności, zakresu terytorialnego, rodzaju świadczonych usług, a także terminów i wysokości przedpłat przyjmowanych od podróżnych na poczet przyszłych imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych. Rozpoczynając wykonywanie działalności organizatora turystyki lub przedsiębiorcy ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych, należy posiadać

zabezpieczenie o co najmniej minimalnej wartości określonej w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej⁵⁰³ lub rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie minimalnej wysokości sumy ubezpieczenia na rzecz podróży⁵⁰⁴.

Z dokumentu zabezpieczenia wynikają uprawnienia i obowiązki dla przedsiębiorcy turystycznego oraz marszałka województwa, który jest uprawniony do uruchomienia środków z zabezpieczenia w przypadku niewypłacalności (jest nazywany beneficjentem gwarancji lub umowy ubezpieczenia), a także gwaranta, tj. podmiotu, który wystawił gwarancję lub umowę ubezpieczenia (bank lub towarzystwo ubezpieczeniowe), i jest uprawniony do wypłacania w przypadku niewypłacalności środków z tego zabezpieczenia na podstawie zgłoszeń od poszkodowanych podróży. Szczegółowa treść dokumentu zabezpieczenia została określona w rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki w sprawie wzorów umowy o turystyczny rachunek powierniczy, formularzy gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz podróży⁵⁰⁵.

Co do zasady przyszli przedsiębiorcy turystyczni mają dowolność w wyborze formy zabezpieczenia finansowego. Ograniczenia dotyczą jedynie umowy o turystyczny rachunek powierniczy, gdyż ten rodzaj zabezpieczenia mogą posiadać tylko przedsiębiorcy wykonujący działalność na terenie Polski. Ochrona podróży w tym przypadku polega na tym, że wpłaty na poczet imprez turystycznych lub powiązanych usług turystycznych mogą być przyjmowane wyłącznie na rachunek powierniczy prowadzony przez bank. Środki są przekazywane przedsiębiorcy turystycznemu dopiero po potwierdzeniu wykonania usług objętych umowami zawartymi z podróży. Gdy przedsiębiorca, który zdecyduje się na zabezpieczenie w postaci rachunku powierniczego, ubiega się o wpis do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców turystycznych, jest zobowiązany złożyć dodatkowo oświadczenie o tym, że imprezy turystyczne

⁵⁰³ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych (Dz.U. poz. 2507 ze zm.).

⁵⁰⁴ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy ubezpieczenia na rzecz podróży związanej z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych (Dz.U. poz. 2508 ze zm.).

⁵⁰⁵ Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie wzorów umowy o turystyczny rachunek powierniczy, formularzy gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz podróży (Dz.U. poz. 2497).

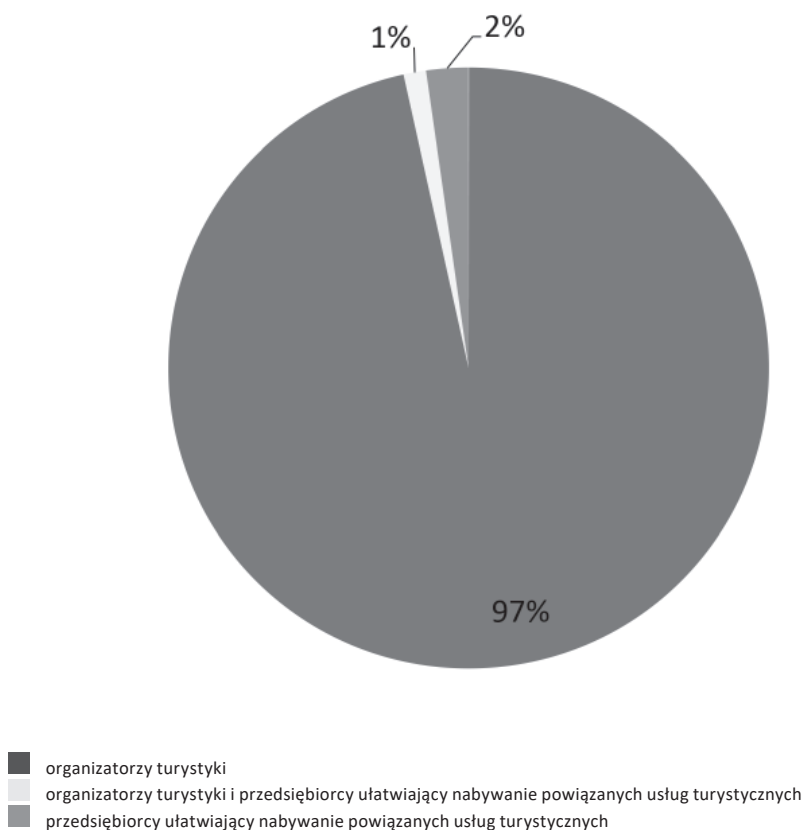
2. Procedury związane z prowadzeniem działalności przedsiębiorcy turystycznego

i powiązane usługi turystyczne będzie wykonywał wyłącznie w Polsce, a wpłyty będzie przyjmować wyłącznie na turystyczny rachunek powierniczy.

Marszałkowi województwa należy złożyć wraz z wnioskiem oryginał dokumentu zabezpieczenia finansowego lub kopię poświadczoną za zgodność z oryginałem przez adwokata, radcę prawnego lub notariusza.

Największą popularnością wśród przedsiębiorców cieszą się gwarancje ubezpieczeniowe. Posiada je obecnie aż 97% przedsiębiorców.

Struktura form zabezpieczeń finansowych na wypadek niewypłacalności posiadanych przez przedsiębiorców turystycznych

Ryc. 31. Struktura zabezpieczeń finansowych

Ostatnim formalnym wymogiem, który trzeba dopełnić, jest uiszczenie opłaty skarbowej za wpis do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych⁵⁰⁶.

Oczekiwanie na dokonanie przez marszałka województwa wpisu do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych trwa maksymalnie 7 dni od dnia złożenia wniosku. Gdy wnioskodawca został wezwany przez marszałka województwa do uzupełnienia wniosku nie później niż przed upływem 7 dni od dnia jego otrzymania, termin na dokonanie wpisu jest liczony od dnia uzupełnienia wniosku. Jeśli marszałek nie dokona wpisu w tym terminie, a od dnia wpływu do niego wniosku upłynęło 14 dni, przedsiębiorca turystyczny może rozpocząć działalność.

Warto podkreślić, że rejestr organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych jest jawny. Każdy może żądać udzielenia informacji objętych wpisem do rejestru przez złożenie zapytania w odniesieniu do konkretnych przedsiębiorców turystycznych.

Na wniosek może zostać wydane zaświadczenie o wpisie do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych. Może być ono w postaci papierowej lub elektronicznej. Takie zaświadczenie może zastąpić wydruk z Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych. Ewidencja ta jest ogólnodostępna pod adresem <https://ewidencja.ufg.pl>. Dane do niej są wprowadzane przez marszałka województwa na podstawie danych o wpisie do rejestru.

⁵⁰⁶ Według stanu na styczeń 2021 r. opłata skarbową za dokonanie wpisu do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych wynosi 30 zł, jeżeli wniosek składa organizacja pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, albo 355 zł – w przypadku innych podmiotów. Określa to ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1546).

Ryc. 32. Ewidencja i rejestry OTiPUNPUT

Kiedy nie jest wymagany wpis do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych?

Przepisom ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych nie podlegają imprezy turystyczne i powiązane usługi turystyczne:

- 1) trwające krócej niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg;
- 2) które są oferowane oraz których zamawianie i realizowanie jest ułatwiane:
 - okazjonalnie,
 - na zasadach niezarobkowych,
 - wyłącznie ograniczonej grupie podróżnych;
- 3) w formie podróży służbowych realizowanych na podstawie umowy generalnej zawartej między przedsiębiorcą turystycznym a innym przedsiębiorcą (w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego) albo podmiotem prowadzącym działalność odpłatną.